

माध्यमिक शिक्षा मण्डल, मध्यप्रदेश, भोपाल

24 पृष्ठीय

2020

परीक्षार्थी द्वारा भरा जावे ↓

परीक्षा का विषय: English विषय कोड: 0159 परीक्षा का माध्यम: English

माध्यमिक शिक्षा मण्डल, म.प्र., भोपाल, मध्य प्रदेश (म.प्र., भोपाल, माध्यमिक शिक्षा मण्डल, म.प्र., भोपाल)

BOARD OF SECONDARY EDUCATION MADHYA PRADESH

परीक्षार्थी का रोल नम्बर

अकों में 201439176-

शब्दों में दो एक चार तीन नौ एक सत्तह -

उदाहरणार्थ

1	1	2	4	3	9	5	6	8
एक	एक	दो	चार	तीन	नौ	पांच	छ	आठ

परीक्षार्थी द्वारा भरा जावे

केन्द्राध्यक्ष/सहायक केन्द्राध्यक्ष द्वारा भरा जावे

क - पूरक उत्तर पुस्तिकाओं की संख्या अकों में 02 शब्दों में दो

ख - परीक्षार्थी का कक्ष क्रमांक 02

ग - परीक्षा का दिनांक 06 03 2020

परीक्षा का नाम एवं परीक्षा केन्द्र क्रमांक की मुद्रा

हायर सेकेंडरी परीक्षा केन्द्र क्र **142065**

पर्यवेक्षक का नाम एवं हस्ताक्षर: S Gupta

केन्द्राध्यक्ष/सहायक केन्द्राध्यक्ष के हस्ताक्षर

परीक्षक एवं उपमुख्य परीक्षक द्वारा भरा जावे ↓

परीक्षक एवं उपमुख्य परीक्षक द्वारा भरा जावे

प्रमाणित किया जाता है कि मूल्यांकन के समय पूरक उत्तर पुस्तिकाओं की संख्या उपरोक्तानुसार सही पाई होली क्लिप स्टिकर क्षतिग्रस्त नहीं पाया गया तथा अन्दर के पृष्ठों के अनुरूप मुख्य पृष्ठ पर अकों की प्रविष्टी एवं अकों का योग सही है।

निर्धारित मुद्रा : नाम, पदनाम, मोबाईल नम्बर, परीक्षक क्रमांक एवं पदांकित संस्था के नाम की मूद्रा लगाई जावे।

उप

केवल परीक्षक द्वारा भरा जावे।

प्रश्न क्रमांक के सामूहिक प्रश्नों की प्रविष्टी करें। प्रश्न पृष्ठ प्राप्तांक (अकों में)

प्रश्न क्रमांक	पृष्ठ क्रमांक	प्राप्तांक (अकों में)
1		
2		
3		
4		
5		
6		
7		
8		
9		
10		
11		
12		
13		
14		
15		
16		
17		
18		
19		
20		
21		
22		
23		
24		
25		
26		
27		
28		

नोट

प्रयोगिक विषय को छोड़कर शेष विषयों हेतु नियमित एवं स्वाध्यायी छात्रों के लिये प्रश्न पत्र 100 अकों का होगा किन्तु नियमित छात्रों को 100 अंक के प्राप्तांक का 80% अधिभार एवं स्वाध्यायी छात्रों को 100 अंक के प्राप्तांक ही अंकसूची में प्रदर्शित किये जायेंगे।"

कुल प्राप्तांक शब्दों में : कुल प्राप्तांक अकों में

200/200

प्रश्न क्र.

प्र०-१ इचित विकल्प -

उत्तर - (अ) (iv) बहुव्रीहिः ।

(ब) (ii) दीनाथ वानम् ।

(स) (iii) तत्पुरुषः । समीपः ।

(द) (iii) व्यर्थधारथः ।

(इ) (iv) ~~विश्व~~ निश्चलः ।

प्र०-२ इचित विकल्प

उत्तर क्र. २.

(अ) (iv) पुत्रः ।

(ब) (i) पुरा ।

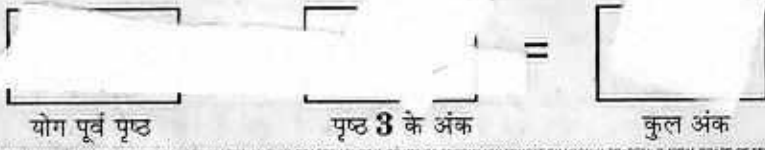
(स) (ii) अत्र ।

(द) (ii) पुनः ।

(इ) (iii) सुप् + अन्तः ।

B
S
E

3

प्रश्न क्र.

इत्तर क्र० ३.

(अ) (ii) कितनू ।

(ब) (iii) सैवमानः ।

(स) (i) तरपू ।

(द) (iv) डीनू ।

(इ) (ii) व्यञ्जनसन्धिः ।

इत्तर क्र० ५

(अ) (iv) लङ्. लकारः ।

(ब) (i) प्रथमपुरुषः ।

(स) (iii) बहुवचनम् ।

(द) (iv) स्वयं ।

(इ) (i) मूर्खी ।

**B
S
E**

BOARD OF SECONDARY EDUCATION MADHYA PRADESH

उत्तर क्र० 5.

(अ) (ii) जलम् ।

(ब) (i) स्थिरः ।

(स) (iv) असमर्थः ।

(द) (iii) द्वितीया ।

(इ) (iv) ~~द्वितीया~~ । (ii) षष्ठी ।उत्तर क्र० 6.

(i) यत् यत् वर्म व्यस्येमि तत् सर्वं शम्भोः आराधनं ।

धन - त्याग - सत्य - सदान्चारः च ऐते चत्वारः
व्यतिर्भवन्स्य स्तम्भोः ।(ii) विश्वामित्रः तपोबलेन बलेत्यति बलयेति च
विद्या लब्धवान् ।उत्तर क्र० 7 ~~(क)~~

अभिज्ञानशाकुन्तलम् ।

(ii) भालविद्याग्निमित्रम् ।

प्रश्न क्र.

इत्तर क्र० ८. (ब)

'अ'

'ब'

(i) ~~सगङ्गा-व्यरम्~~

→

यजुर्वेदराजजगन्नाथः

(ii) ~~ष्वरितम्~~

→

वाणभट्टः

(iii) ~~वक्षीयचरितम्~~ →इत्तर क्र० ९.

विक्रवि : महर्षिः वाल्मीकिः । तेन रामायणं
 रच्यते स्वनामकरीतम् ।

इत्तर क्र० १०

चत्वारः वेदाः सन्ति । तेषां नामानि - ऋग्वेदः,
 यजुर्वेदः, सामवेदः, अथर्ववेदः ।

इत्तर क्र० ११(i) भूपतिः सिंहासनम् अहमास्ते ।(ii) शिवाय नमः ।(iii) लोकम् उपर्युपरि शम्भुः अस्ति ।

उत्तर क्र० 12.

(i) विदुषाम् ।

(ii) भावः ।

(iii) मनसा ।

उत्तर क्र० 13.

'अ'

'ब'

(i) हंसस्य → दुग्धफलभेदविद्यौ ।

(ii) प्रजन्ति ते मूढधियः पराभवं → भवन्ति माश्रविषु
येन माधिनः ।

व्यसङ्गतिः वर्जयन् → क्षमेण स्वपुरे समागतः ।

(iv) मवीर्णाः → बालुकाः ।

उत्तर क्र० 14.

(i) शौचन्तला ।

(ii) बुधः ।

(iii) वीरभक्तिः ।

(iv) रूपदस्य ।

उत्तर क्र० 15

भारते षट् ऋतवः । तेषु वसन्तः ऋतुराजः
 वस्यते । -वेत्रे वैशाखे च मासे वसन्तः भवति ।
 वसन्ती ह्ये प्रमुखी उत्सवा भवतः - वसन्तोत्सवः
 होलिकोत्सवः च । वसन्तोत्सवे सर्वत्र प्रभोवो भवति ।
 नराः नार्थश्च सर्वत्र गाथन्ति नृत्यन्ति च ।
 होलिकोत्सवः च फाल्गुनमासस्य पूर्णिमायां भवति ।

उत्तर क्र० 16

(i) मद्ये अर्षाः सरस्वती प्रचेतयती केतुना ।
 धियो विश्वा विराजति ॥

(ii) मानं हित्वा प्रियो भवति,
 क्रोधं हित्वा न शौचति ।
 धामं हित्वा इर्थवानम् भवति,
 लोभं हित्वा सुखी भवेत् ॥

उत्तर क्र० 17

(i) जीवेम शरदः शतम् ।

प्रश्न क्र.

(ii) न च विज्ञायन्तः वदन्ति ।(iii) सुखार्थी संयतः भवेत् ।(iv) पर्यावरण संरक्षणैव सृष्टेः संरक्षणम् ।उत्तर पृष्ठ 18.(अ) उत्तर - पृथिव्यां भवति ।

(i) पृथिव्यां पर्यावरणं वर्तते तन्तु अतीव सन्तुलितमस्ति ।

(ii) पर्यावरणसन्तुलने स्वार्थपूर्त्रै ~~स्वार्थपूर्त्रै~~ कूरतया ल्यापाविताः ।

(i) अस्माभिः अतीवार्जितम् धनञ्च ।

(ii) समस्त प्राणीनां कृते पर्यावरणमैव प्राकृतिक सौन्दर्यं ~~सुखशांति~~ सुखशांतिं च प्रददाति ।(स) कर्तव्यकर्मणा व्यर्थमेव ।

(i) कर्तव्यकर्मणा खलु जनकादिभिः सिद्धिः प्राप्ता ।

(ii) लौकिकलक्ष्यार्थं कर्तव्यकर्म आवश्यकं करणीयं भवति ।

(i) भगवान् श्रीकृष्णः उक्तवान् - अनवाप्तव्यार्थं अनवाप्तव्यार्थं च अहं कर्म न करोमि, तथैव निःस्वार्थभावेन फलकामनारहितैः कर्मणि ज्ञानिभिः अपि वर्तितव्यम् ।

(iv) निःस्वार्थ भावेन फलकामनारहितैः कर्मणि ज्ञानिभिः अपि वर्तितव्यम् ।

इतर प्र० 19.

(क) न मान्प्रमानौ _____ लभन्ते ॥

(i) मान्प्रमानः मुपमं न आवीत ।

(ii) सन्तः अवमानात् सन्तापं न प्राप्नुयात् ।

(i) इह ~~सन्तः~~ लोके सन्तः सतः पूजयन्ति ।

(ii) असाध्यः साध्यबुद्धिं न लभन्ति ।

(ख) वने रणे _____ पुराकृतानि ॥

(i) वने नरे पुराकृतानि स्वान्ति ।

(ii) वने नरे पुराकृतानि पुराकृतानि स्वान्ति ।

प्रश्न क्र.

(ii) रणे न्ये नरं पुराकृतानि रक्षन्ति ।

(iii) सुप्तं प्रमत्तं वा विषमस्थितं पुण्यानि
पुराकृतानि खलु रक्षन्ति ।

~~कृतानि~~ "पापानि" ।

उत्तर क्र-२०

शुक्लमुक्त्वर्थं स्वस्य प्राचार्यस्य कृते पत्रं ।

उत्तर -

सेवायाम्,

श्रीमन्तः प्राचार्य महोदयाः,
वैरिथर्स कॉन्वेंट स्कूल,
स्वातिथरनगरे (म.प्र.)

विषय - शुक्लमुक्त्वर्थं हेतु ।

महोदयाः,

अहं स्वविनयं निवेदयामि यत मम पितुः
खलु लिपिकः अस्ति । अत मम ^{पितुः} आर्थिकस्थितिः
अति शोचनीया वर्तते । अहम् शिक्षणां शुक्लं
पातुम् असमर्थाः अस्मि । अत मम कृते
श्रीमन्तः शुक्लमुक्तिं करोति इति प्रार्थयै ।

दिनांकः

06-03-2020

भवदीयः शिष्यः

अ-व-स-

उत्तर ०५० २२

संस्कृतभाषायाः मौरवम्

संस्कृतभाषा विश्वस्य सर्वासु भाषासु प्राचीनतमा
 सर्वोत्तम साहित्य संयुक्ता च अस्ति । संस्कृता
 परिशुद्धा व्याकरणं समवस्थि वीष आवि रहित
 संस्कृतभाषेति निगद्यते । प्राचीने समये एषैव
 भाषा सर्वसाधारणा आसीत् । सर्वे जनाः
 संस्कृतभाषाम् एव वदन्ति स्म । एषा एव
 अस्माकं पूर्वजानाम् आर्याणां, सुवभा, शोभनां
 गरिमाभ्यी च वाणी । संस्कृत साहित्ये
 विश्वप्राचीनग्रन्थचत्वारो वेदाः सन्ति, येषां
 महत्त्वमाद्यपि सर्वोपरि वर्तते । भास - कालिदास -
 अश्वघोष - भवभूति - कपिल - वाण - सुवन्द्यु -
 जयदेव - प्रभृतयो महाकाल्यौ संस्कृतभाषायाः
 एव । जीवनस्य सर्वसंस्कारेषु संस्कृतस्य
 प्रथीमाः भवति ।

B
S
E

मौक्समूलरः संस्कृतविषये • उक्तवान् -

“संस्कृतभाषा विश्वस्य महत्तमा भाषा अस्ति ।”
 अयुनाइयि सङ्गणकस्य कृते संस्कृतभाषा अति
 उपयुक्ता अस्ति । संस्कृत भारतस्य प्राणभूताः
 भाषा अस्ति, राष्ट्रस्य ऐक्यं च साधयति ।
 एतस्याः प्रसारः सर्वैव कर्तव्यः ।

प्रश्न क्र.

महर्षिः पण्डिनां संस्कृतविषये कथयति -

“भाषासु मुख्या मधुरा किल्यां गीवार्णभारति।”

संस्कृतभाषा लेखिभाषायाः अपेक्षया अधिकः
महत्वपूर्णम् अस्ति। मनोहरा मधुरा च
संस्कृतभाषा अतएव उच्यते -

“संस्कृति संस्कृताश्रिता।”

B

S

E

इतर क्र० २।

कुटिलाः जनाः आश्रयन्ति।

(i) कुटिलः जनाः स्वभावेन परेषाम् अहितम्
इच्छन्ति।

(ii) ~~कुटिलानां शक्तिः परेषां पीडनाय
भवति।~~

(iii) सर्पाः दुग्धं पीत्वा अपि विषं न त्यजन्ति।

(iv) ~~कुटिलाः जनाः कुटिलतया स्व सन्मार्गम्
आश्रयन्ति।~~

(v) ~~शान्तिवचनानि कुटिलान् सन्मार्गम् अनितुं
न प्रभवन्ति।~~

(v) शान्तिवचनानि कुटिलान् सन्मार्गं अनितुं
न प्रभवन्ति ।

(iv) कुटिलाः कु जनाः कुटिलतया स्व सन्मार्गम्
नाश्रयन्ति ।